

Dorastá „najhlúpejšia generácia“?

Grzegorz Górny

23. júna 2022 ✚ *História Spoločnosť*

Prvá „digitálna generácia“ na svete vstupuje do dospelosti: odcudzená, nenaplnená, závislá a náchylná na deštruktívne ideológie.



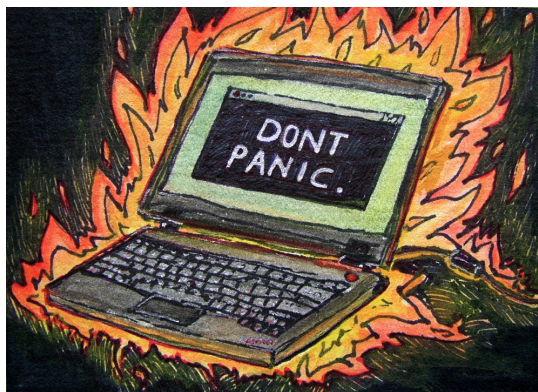
Zdroj: wikimedia commons

Sťažnosti na úroveň vzdelania v USA sa objavujú už dlho. V roku 1993 boli zverejnené výsledky štúdie o gramotnosti občanov USA, ktorú zadalo ministerstvo školstva. Trvala 4 roky a zúčastnilo sa jej 26 000 osôb. Ukázalo sa, že v Amerike je 27 miliónov analfabetov a 45 miliónov tzv. funkčných analfabetov, tzn. ľudí, ktorí vedia čítať a písať, ale nedokážu tieto zručnosti správne používať. Polovicu osôb, ktoré dosiahli najhoršie výsledky, tvorili absolventi vysokých škôl.

Kým v roku 1947 vedelo ukázať Európu na mape 45 percent amerických školákov, v roku 1988 to bolo len 25 percent. K uvedenému poklesu vedomostí došlo napriek tomu, že Amerika v 80. rokoch minulého storočia vynakladala na vzdelávanie viac peňazí ako kedykoľvek predtým v histórii (v prepočte na obyvateľa bola na druhom mieste na svete za Švajčiarskom). Keď však prišlo na vec, rovnaké matematické úlohy dokázalo vyriešiť 40 % európskych stredoškôľakov a len 10 % amerických.

Ukázalo sa, že obrovské finančné náklady nezaručujú úspech, ak systém zostáva chybný. V prvom rade je založený na falošnej paradigme, ktorú v roku 1987 brilantne opísal americký politický filozof Allan Bloom v slávnom diele *The Closed Mind*. Poukázal na to, že vzdelávací model v USA sa odklonil od klasického spôsobu výučby a stavia na relativizme, kognitívnom skepticizme, povrchnosti, zdanlivom rovnostárstve, politickej korektnosti, výchove bez stresu a neschopnosti budovať skutočné rebríčky hodnôt.

Samozrejme, Spojené štáty majú veľké úspechy v akademickej oblasti, ale ich úspechy sú najmä zásluhou špičkových univerzít (ako Harvard, Columbia, Princeton, Stanford alebo MIT), ktoré predstavujú približne 3 percentá amerických univerzít. Štúdium na nich je však veľmi drahé, takže si ho môže dovoliť len elita spoločnosti a výnimočne talentovaná mládež, pre ktorú sú k dispozícii špeciálne štipendiá. Väčšina inštitúcií má dramaticky nízku úroveň.



Zdroj: wikimedia commons

V posledných desaťročiach kríza vyučovania zasiahla aj univerzity Ivy League, najmä ich humanitné fakulty, ktoré prestávajú byť miestom poznávania sveta a stávajú sa priestorom infiltrácie a mentálnej kolonizácie súčasnými ideológiami. Prírodné a biologické vedy sú voči tomuto procesu odolnejšie, pretože sú v užšom kontakte s faktami ako s ideami.

K tomuto javu znižovania úrovne vzdelania sa už niekoľko rokov pridáva ďalší trend spojený s rozvojom digitálnych technológií. V USA to vyvoláva čoraz väčšie obavy, pretože to urýchľuje existujúce procesy kultúrnej degradácie.

Varovanie pred digitálnou priepastou

Nedávno vyšla v Spojených štátoch kniha s názvom *Vyrastá najhlúpejšia generácia. Od ohlúpnutej mládeže k nebezpečným dospelým*. Jej autor, univerzitný pedagóg Mark Bauerlein, už pred 15 rokmi varoval pred modelom, ktorý zakladá vzdelávanie a voľný čas detí na digitálnych technológiách. Varoval, že by to mohlo spôsobiť nenapraviteľné intelektuálne škody celej generácii mileniálov.

V tom čase zostal jeho hlas osamotený. Vo verejnom priestore prevládal názor, že mladí ľudia získajú vďaka užšej interakcii s elektronickými médiami zručnosti, ktoré im umožnia lepšie sa orientovať vo svete informačnej ekonomiky 21. storočia. Výskumníci tvrdili, že vďaka týmto novým kompetenciám budú mladí ľudia schopní držať krok so superkonkurenčnou, globalizovanou technologickou kultúrou.

Bolo to tiež obdobie, keď odborníci varovali pred vznikom „digitálnej priepasti“, a tým pred prehĺbovaním sociálnych nerovností. Varovali, že ak deti z chudobných rodín nebudú mať vlastný počítač a pripojenie na internet, budú zaostávať za svojimi bohatšími rovesníkmi, ktorí majú moderné digitálne zariadenia a softvér. Domnievali sa, že nedostatočný prístup k informačným technológiám obmedzuje možnosti chudobných získavať vedomosti, vykonávať akademickú kariéru alebo sa pripravovať na budúce zamestnanie. Preto sa kládol veľký dôraz na modernizáciu štátnych škôl prostredníctvom ich vybavenia počítačmi a zaradenia internetu medzi základné nástroje školského vzdelávania.



Zdroj: flickr.com

Posilňovanie vzdelávacej diverzifikácie

Dnes je jasné, ako píše Bauerlein, že založenie vzdelávania a voľného času mladých ľudí na digitálnych technológiách má mnoho negatívnych účinkov, napríklad na citlivú oblasť psychiky. Dvadsiatnici, ktorí strávili detstvo pozeraním do mobilu, často trpia osamelosťou, nedostatkom zmyslu a cieľa života a cítia sa nenaplnení v práci aj doma. Mnohí z nich sa liečia na psychiatrii, trpia depresiami a majú dokonca samovražedné sklony.

Bauerlein poukazuje aj na škody v intelektuálnej sfére. V Amerike do tej doby nebolo generácie, ktorá by bola písala tak často a toľkými spôsobmi ako súčasní tínedžeri v sociálnych médiách, a zároveň nebola druhá generácia, ktorá by dosahovala také katastrofálne výsledky v testoch čítania a písania. Lhký prístup k internetu spôsobil, že memorovanie faktov už nie je súčasťou moderného vzdelávania. Počet prečítaných kníh dramaticky klesol, rovnako ako úroveň základných vedomostí o histórii a spoločnosti. Napriek zdaniu zručností získaných prostredníctvom digitálnych technológií, sa na trhu práce tieto často ukážu ako nepoužiteľné.

Napriek zámerom tých, ktorí s radosťou vítali príchod prvej „digitálnej generácie“, došlo k vzniku priepasti vo vzdelaní. Ukázalo sa však, že skutočnosť je v príkrom protiklade s ich očakávaniami. Sociologické štúdie ukázali, že čím viac času trávia tínedžeri so smartfónmi, iPadmi a notebookmi, tým horšie sú ich výsledky vo vede. Okrem toho bolo vypočítané, že mladí ľudia z domácností s najnižšími príjmami v USA trávajú denne pred obrazovkami o 42 % viac času ako mladí ľudia z domácností s najvyššími príjmami. To sa premieta do úspechu v škole. Výsledkom je, že bohatší študenti dosahujú lepšie výsledky a chudobnejší horšie.

Dvojité štandardy „inžinierov duše“

Na uvedený trend poukázal článok Nellie Bowlesovej, ktorý vyšiel v roku 2018 na stránkach denníka *New York Times* pod výstižným názvom *Digitálna priepasť medzi bohatými a chudobnými nie je taká, ako sme očakávali*. Autorka si všimla prekvapivý paradox, že zatiaľ čo verejné školy majú programy na podporu detí z najchudobnejších rodín, aby mali osobné notebooky, najelitnejšie školy pre najbohatších sa od digitálneho vzdelávania odklňajú. Zistilo sa, že mnohí vedúci pracovníci a manažéri zo Silicon Valley, ktorí posielajú svoje deti do tradičných vzdelávacích inštitúcií, sú tiež za návrat ku klasickému vyučovaniu. Najvýraznejším príkladom tohto postoja je Steve Jobs, ktorý sa usiloval o to, aby jeho domov bol bez digitálnych technológií a aby jeho deti mohli vyrastať bez ich vplyvu.

Dnešní „inžinieri duše“ preto uvádzajú na trh produkty, pred ktorými chránia svoje deti. Chcú, aby sa ich tovar dostal k žiakom už v školách, pretože vedia, že keď si človek v mladom veku vyberie značku, zostane

jej verný celé roky. Nechcú však, aby ich deti skončili v takýchto vzdelávacích inštitúciách. Uvedomujú si tiež, že digitálne technológie spôsobujú závislosť tých najzraniteľnejších, teda najmladších, ako to ukazuje napríklad známy film *The Social Dilemma* z roku 2020. Zároveň sa snažia chrániť svoje deti pred takouto závislosťou. Koniec koncov, želajú im to najlepšie.



Zdroj: flickr.com

Ideológia ako odpoveď na prázdnotu

Bauerlein píše o ďalšom efekte, ktorý súvisí s nástupom generácie „digitálnych domorodcov“ do dospelosti. V úvode knihy čítame: *„Mileniáli, zbavení zručností, vedomostí, náboženstva a kultúrnych referenčných rámcov, úzkostlivo hľadajú niečo, čo by zaplnilo túto prázdnotu. Ich mentori zlyhali. Nanešťastie sa obrátili na politiku, aby zapláťali dieru vo svojej duši. Keďže o histórii nič nevedia, sú presvedčení, že je to len reťaz útlaku, nerovnosti a nenávisti. Pýtajú sa: Prečo ľudstvo neukončilo všetku túto nespravodlivosť skôr? A z hĺbky ich nevedomosti sa vynára odpoveď: Pretože oni sú prví, ktorým na tom záleží! Stačí, aby sme zbúrali našu zdedenú civilizáciu a nahradili ju utopickými túžbami. Pre generáciu, ktorá nepozná obmedzenia ľudskej povahy, sa zdá byť možné všetko.“*

Z týchto dôvodov sa uvedená generácia podľa Bauerleina stáva po vstupe do dospelosti nebezpečnou, pretože je mimoriadne náchylná na manipuláciu. Táto náchylnosť je posilnená zmenami, ktoré sa na Západe uskutočnili vo vzdelávacom systéme a spôsobe vzdelávania v posledných desaťročiach. Ich charakteristickým znakom je eliminácia všeobecného vzdelania, tzn. vzdelania poskytujúceho komplexné, hlboké poznatky o svete. Nahrádzajú ju utilitárne alebo indoktrinujúce disciplíny. Deje sa tak na úkor humanitných vied, najmä filozofie a histórie.

Ako poznamenáva španielsky spisovateľ Juan Manuel de Prada: *„Len poznanie minulosti nám umožňuje komplexný pohľad na súčasnosť. Keď toto poznanie minulosti zmizne, súčasná realita sa zmení na oslnivý kolotoč. Keď ignorujeme svoju kultúrnu genealógiu, stávame sa bezmocnými bytosťami, ktoré sú vyvrhnuté, a naša krehkosť, naša zmätenosť tvárou v tvár svetu, ktorému nerozumieme, nás robí ľahšie manipulovateľnými. Nie je možné prehĺbiť naše poznanie reality, získať s ňou komplexný kontakt bez základov, ktoré nám dávajú predstavu o jej zmysle.“*

A tieto základy poskytujú humanitné vedy – dejepis, latinčina a filozofia nie sú len na ozdobu vzdelávania: sú jeho srdcom. Keď sa toto jadro vyprázdni, skutočnosť, ku ktorej patríme, skutočnosť, z ktorej pochádzame, sa stáva nepochopiteľnou; a my, odpojení od tejto skutočnosti, sa stávame atómami stratenými v nesmiernej prázdnote, ktorú nemožno vyplniť iným doplnkovým poznaním, a už vôbec nie umelými disciplínami koncipovanými ako

explicitné indoktrinačné projekty.“

Podľa španielskeho autora nie je náhoda, že úpadok humanitných vied sa zhoduje s nástupom nových predmetov čisto utilitárneho alebo indoktrinačného charakteru. Ak sú ľudia zbavení schopnosti rozoznávať zmysel sveta na základe poznatkov vychádzajúcich z poznania histórie, základov klasickej filozofie alebo prirodzeného práva, je oveľa ľahšie vstúpiť im nové ideológie:

„Kto nepozná históriu, toho je oveľa ľahšie uspať legendami. Kto nepozná filozofické smery, ktoré umožnili súčasný stav ľudstva, si oveľa ľahšie osvojí nové kultúrne paradigmy. A napokon, ak bol niekto zbavený možnosti vybudovať si víziu sveta na základoch, ktoré poskytujú humanitné vedy, je pravdepodobnejšie, že sa stane obeťou „tovarovej homologizácie“ typickej pre každú dobu. Vzdelanie, ktoré sa uzatvára pred humanitnými vedami, je vyvlastňovacie vzdelanie, ktoré odsudzuje tých, ktorí by mali byť pánmi sveta, na osud strokotancov, uvrhnutých do víru tisícok vonkajších síl trendov, mód, zotrvačnosti, ktorých spoločným menovateľom je odcudzenie.“

Práve toto odcudzenie dnes pozorujeme u mladých ľudí v krajinách západnej civilizácie. Bude to čoraz akútnejšie. Ibaže príde to, po čom volajú Mark Bauerlein a Juan Manuel de Prada: návrat ku klasickému, rokmi overenému spôsobu výučby, získavania vedomostí a kultúrnych kompetencií.

Portál Christianitas.sk odporúča:

Kniha Plinia Corrêu de Oliveiru **Revolúcia a Kontrarevolúcia** bola po prvýkrát publikovaná ešte v apríli 1959, a po vyše šesťdesiatich rokoch a mnohých prekladoch do svetových jazykov ju má napokon k dispozícii aj slovenský čitateľ. Uvedená práca vychádza z pevného historického a filozofického predpokladu: z nevyhnutnosti dodržiavať Kristov zákon nielen jednotlivcami, ale aj štátmi a všetkými spoločenskými vrstvami.

V roku 1960 Plinio Corrêa de Oliveira založil Sociedade Brasileira de Defesa de Tradição, Família e Propriedade (Brazílska spoločnosť pre ochranu tradície, rodiny a vlastníctva) – organizáciu, ktorá sa neskôr rozšírila do mnohých krajín celého sveta pod názvom TFP (Tradition, Family, Property – Tradícia, rodina, vlastníctvo) a inšpirovala v mnohom aj katolíckych aktivistov na Slovensku, ktorí už od roku 2016 obhajujú kresťanské hodnoty.

Publikáciu si možno objednať na adrese: **<https://www.christianashop.sk/prof-plinio-oliveira-revolucia-a-kontrarevolucia/>**

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/dorasta-najhlupsia-generacia/>